

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านโปรแกรมค้นหาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีประโยชน์อย่างมหาศาลต่อสาธารณชน ทำให้เกิดเสรีภาพในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย หลักการทำงานของการทำงานของการสืบค้นข้อมูลผ่านโปรแกรมค้นหา บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีองค์ประกอบหลักๆ อยู่ 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นฐานข้อมูลของตนเอง และส่วนที่เป็นโปรแกรมอัตโนมัติที่ทำสำเนาข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ แล้วนำมาเก็บไว้ใน Search Engine Index Server เมื่อผู้ใช้บริการทำการค้นหาสิ่งที่ต้องการ Search Engine Server ก็จะเริ่มทำการประมวลผลจากฐานข้อมูลของตนเองที่มีอยู่ และแสดงผลของการค้นหาข้อมูลพร้อมทั้งไฮเปอร์ลิงค์ให้กับผู้ใช้บริการ ทำการเลือกไฮเปอร์ลิงค์ที่ต้องการเพื่อขอเชื่อมต่อกับทางเว็บไซต์ที่ต้องการ

1) การทำซ้ำซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์

การทำซ้ำที่เกิดจากการรับส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้รับและผู้ส่งโดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต จะเกิดกระบวนการทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ ณ เครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการเพื่อเข้าสู่อินเทอร์เน็ต โดยการทำสำเนาที่เกิดขึ้นนั้นจะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติข้อมูลจะถูกทำสำเนาเก็บไว้ในหน่วยความจำชั่วคราว (RAM) ก่อนที่จะถูกประมวลผลเพื่อกำหนดเส้นทางการเดินทางและถูกส่งผ่านอุปกรณ์เพื่อเดินทางไปยังเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้รับและผู้ส่ง การทำสำเนาข้อมูลรูปแบบนี้เรียกว่า การทำซ้ำข้อมูลชั่วคราว เพียงเพื่อการส่งต่อข้อมูล การทำซ้ำที่เกิดจากกระบวนการสืบค้นข้อมูลผ่านโปรแกรมค้นหาเป็นการทำซ้ำชั่วคราวที่เรียกว่าการทำซ้ำข้อมูลชั่วคราวเพื่อเรียกซ้ำรูปแบบ Caching โดยข้อมูลที่ทำซ้ำจะถูกจัดเก็บไว้ในหน่วยความจำถาวรที่เรียกว่า Hard Disk ของผู้ให้บริการสืบค้นข้อมูล การทำสำเนารูปแบบนี้เกิดขึ้นจากกระบวนการทางเทคนิคโดยอัตโนมัติ

ตามกฎหมายการให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เป็นดิจิทัลของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการทำซ้ำข้อมูลชั่วคราวเพื่อการส่งต่อ ที่เกิดขึ้นโดยกระบวนการทางเทคนิคโดยอัตโนมัติ ที่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตไม่มีการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลหรือไม่ได้เป็นผู้กำหนดตัวผู้ที่จะรับส่งข้อมูล และไม่ได้เก็บสำเนาข้อมูลไว้นานเกินความจำเป็นเพื่อการ

รับส่ง ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ส่วนการทำซ้ำข้อมูลชั่วคราวเพื่อเรียกซ้ำรูปแบบ Caching ที่เกิดจากระบวนการสืบค้นข้อมูลผ่านโปรแกรมค้นหาซึ่งเกิดขึ้นจากเหตุผลทางเทคนิคในการจัดเก็บข้อมูล ผู้ให้บริการจะต้องไม่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูล ไม่แทรกแซงด้วยเทคโนโลยีที่ใช้ในการรับส่งข้อมูล และข้อมูลต้องมีความใหม่อยู่เสมอ หากข้อมูลใดๆ ที่ถูกส่งโดยปราศจากการอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ผู้ให้บริการจะต้องถูกลบหรือยับยั้งการเข้าถึงสำเนาข้อมูลนั้นทันที ที่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตได้รับการแจ้งว่าข้อมูลนั้นควรลบหรือยับยั้งการเข้าถึงสำเนาข้อมูลหรือถูกศาลสั่งให้ลบหรือยับยั้งการเข้าถึงสำเนาข้อมูล ที่ตั้งอยู่บนแหล่งข้อมูลต้นทาง เมื่อผู้ให้บริการสืบค้นข้อมูลปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น จึงจะถือว่าไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศออสเตรเลียและกฎหมายลิขสิทธิ์ของกลุ่มประชาคมยุโรปตามกฎหมาย Copyright Directive ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการทำซ้ำชั่วคราวไว้ในส่วนการทำซ้ำชั่วคราวที่เกิดจากระบวนการทางเทคนิคในการใช้สำเนางานลิขสิทธิ์ และกรณีการทำซ้ำชั่วคราวเพื่อการติดต่อสื่อสารนั้นไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ส่วนการทำซ้ำข้อมูลชั่วคราวเพื่อเรียกซ้ำรูปแบบ Caching นั้นถือได้ว่าเป็นการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์

2) การเผยแพร่ต่อสาธารณชน

การเผยแพร่เว็บไซต์ของผู้อื่นต่อสาธารณชนโดยการแสดง ไฮเปอร์ลิงค์ของเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกิดจากการแสดงผลลัพธ์ของการสืบค้นข้อมูลผ่านโปรแกรมค้นหาเพื่อให้ผู้ให้บริการสืบค้นข้อมูลสามารถทำการเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ที่ต้องการได้ การเชื่อมโยงข้อมูลในลักษณะเช่นนี้เป็นการเชื่อมโยงภายนอกไฮเปอร์ลิงค์ นอกจากนี้การเชื่อมโยงจากเว็บไซต์หนึ่งไปยังหน้าข้อมูลภายในของเว็บไซต์หนึ่งซึ่งอยู่ลึกลงไปมากกว่าหน้าเว็บเพจของเว็บไซต์โดยไม่ผ่านหน้าหลักหรือหน้าแรกของเว็บเพจ เป็นการเชื่อมโยงแบบลึก Deep Linking และการเชื่อมโยงข้อมูลโดยการทำให้ข้อมูลของผู้อื่นมาปรากฏอยู่ในกรอบ (Frame) ของเว็บไซต์ให้บริการสืบค้นข้อมูลที่ทำ การเชื่อมโยงข้อมูลนั้น หรือเรียกว่าการทำ Framing

กฎหมายการให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เป็นดิจิทัลของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้บัญญัติเกี่ยวกับเครื่องมือชี้แหล่งที่ตั้งข้อมูลไฮเปอร์ลิงค์ โดยกำหนดให้ ผู้ให้บริการจะได้รับความคุ้มครอง เมื่อผู้ให้บริการต้องไม่รู้ถึงข้อเท็จจริงและสถานะแวดล้อมว่ามีการละเมิดลิขสิทธิ์เกิดขึ้น หรือหากว่าได้รู้ แต่ได้ยุติการเข้าถึงข้อมูลที่ละเมิดลิขสิทธิ์ทันที ผู้ให้บริการจะต้องไม่ได้รับผลประโยชน์ทางการเงินโดยตรงจากกิจกรรมอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ และเมื่อผู้ให้บริการได้รับการแจ้งเตือนเกี่ยวกับการเรียกร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้ให้บริการจะต้องนำข้อมูลดังกล่าวออกไปจากระบบของตน หรือปิดกั้นทางเข้าสู่ข้อมูลนั้นในทันที จึงจะถือว่าผู้ให้บริการชี้แหล่งที่ตั้งข้อมูล ไฮเปอร์ลิงค์ หรือ Deep Linking ได้รับข้อจำกัดความรับผิดชอบการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ให้บริการ คือไม่ต้องรับผิดชอบจากการละเมิดลิขสิทธิ์ ส่วนการเชื่อมโยงข้อมูลโดยการทำ

ให้ข้อมูลของผู้อื่นมาปรากฏอยู่ในกรอบ (Frame) ของเว็บไซต์ให้บริการสืบค้นข้อมูล ที่ทำการเชื่อมโยงข้อมูลนั้น หรือเรียกว่าการทำ Framing ในปัจจุบันจะยังไม่มีคำพิพากษาศาลใดที่ชี้ให้เห็นว่าการเชื่อมโยงข้อมูลแบบมีกรอบเป็นการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นหรือไม่

กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติเกี่ยวกับเครื่องมือชี้แหล่งที่ตั้งข้อมูล ไฮเปอร์ลิงค์ โดยบัญญัติว่า เมื่อผู้ให้บริการเชื่อมต่อหรือเชื่อมโยงข้อมูล จะต้องไม่ได้เปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของงานลิขสิทธิ์อันเกิดจากการส่งข้อมูล แต่ไม่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากเหตุผลทางเทคนิค ผู้ให้บริการจะต้องไม่รับค่าตอบแทนจากการละเมิดลิขสิทธิ์ ในกรณีที่ได้รับการแจ้งจากศาลหรือรู้ว่าเป็นงานที่ละเมิดลิขสิทธิ์ จะต้องปฏิบัติตามกระบวนการในการเอาออกไปหรือทำให้ไม่สามารถเข้าถึงงานลิขสิทธิ์ที่อยู่ในระบบหรือเครือข่ายของตน จึงจะถือว่าผู้ให้บริการชี้แหล่งที่ตั้งข้อมูล ไฮเปอร์ลิงค์ ได้รับข้อจำกัดความรับผิดการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ให้บริการ โดยไม่ต้องรับผิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์

3) การใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม

การใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม (Fair Use) มีความประสงค์ให้กับผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ได้ใช้ประโยชน์จากงานลิขสิทธิ์ของผู้อื่นโดยคำนึงถึงประโยชน์ของสังคมที่จะได้รับจากงานลิขสิทธิ์นั้น ซึ่งกฎหมายต้องการรักษาหลักแห่งดุลยภาพให้มีความเหมาะสมระหว่างสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์กับประโยชน์ของสาธารณชนให้มากที่สุด การให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านโปรแกรมค้นหาแม้จะมีประโยชน์ต่อสาธารณชนอย่างมหาศาล ผู้ให้บริการทั่วโลกนิยมค้นหาข้อมูลผ่านเว็บไซต์ค้นหากันอย่างแพร่หลาย ซึ่งในปัจจุบันจะพบว่าผู้ให้บริการสืบค้นข้อมูลแสวงหาประโยชน์จากการให้บริการสืบค้นข้อมูลในเชิงธุรกิจจากการลงโฆษณาบนเว็บไซต์บริการสืบค้นข้อมูลสามารถสร้างรายได้ให้กับผู้ให้บริการสืบค้นข้อมูลเป็นจำนวนมหาศาลต่อปี การให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่าน โปรแกรมค้นหามีลักษณะเป็นทั้งบริการทางสาธารณะและได้รับผลประโยชน์ในทางธุรกิจประกอบกัน

จากการศึกษาตามกฎหมายระหว่างประเทศ พบว่าการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม หรือข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์และข้อจำกัดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวไว้ว่า จะต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และต้องไม่เป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร หรือการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการอ้างอิงจากงานที่ได้เผยแพร่ต่อสาธารณชน จะต้องเป็นการใช้ที่เป็นธรรมและมีปริมาณการใช้ไม่เกินขอบเขตสำหรับวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อการอ้างอิง สนธิสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ได้บัญญัติขยายความว่า ภาควิชาสามารถกำหนดข้อจำกัดและข้อยกเว้นใหม่ๆ เพื่อใช้กับสถานะเครือข่ายดิจิทัลได้ด้วย

กฎหมายการให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เป็นดิจิทัลของประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม (Fair Use) โดยการกำหนดข้อจำกัดการรับผิดสำหรับผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ในการสำเนาข้อมูลชั่วคราวเพียงเพื่อการส่งต่อข้อมูล การจดจำข้อมูลชั่วคราวเพื่อเรียกซ้ำ การรับจัดเก็บข้อมูล และการชี้แหล่งที่ตั้งของข้อมูล ที่กำหนดไว้แตกต่างกันตามข้อจำกัดความรับผิดแต่ละสถานการณ์ โดยจะมีผลให้เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตได้ และไม่สามารถร้องขอให้ศาลกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวที่มีผลกระทบต่อผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตได้อีก

5.2 ข้อเสนอแนะ

เมื่อเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าเข้าสู่ยุคของการติดต่อสื่อสารแบบไร้พรมแดน จึงทำให้เกิดแนวความคิด กฎหมายลิขสิทธิ์กับอินเทอร์เน็ต เป็นแนวคิดในการให้ความคุ้มครองงานลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่นักกฎหมายและนักวิชาการมองในมิติของการปฏิสัมพันธ์ของลิขสิทธิ์ที่มีต่อโลกไร้พรมแดนของคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นมุมมองที่ต่างกันไป โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ แนวความคิดรุนแรง มองว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตควรได้รับเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการใช้อินเทอร์เน็ต แนวความคิดปฏิรูป เห็นว่าควรที่จะปฏิรูปและแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ทั้งหมด เพื่อเป็นการให้สิทธิแก่สาธารณชนในการเข้าถึงข้อมูลและกระจายข้อมูล แนวคิดจารีตประเพณี มองว่ากฎหมายที่มีอยู่นั้นสามารถนำมาปรับใช้อย่างเหมาะสมโดยไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขในส่วนใดทั้งสิ้น ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะรักษาสภาพของกฎหมายเดิมที่มีต่อเทคโนโลยีใหม่ๆ และแนวคิดให้การคุ้มครองอย่างสูงสุด มองว่ากฎหมายควรที่จะพลวัตตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเพื่อให้กฎหมายลิขสิทธิ์สามารถนำมาใช้กับงานลิขสิทธิ์ที่เป็นดิจิทัลได้ทุกอย่าง

ในความเห็นของผู้เขียน การที่เจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนบนอินเทอร์เน็ตเพื่อให้บุคคลทั่วไปเข้ามาใช้งานนั้น อาจถือได้ว่าเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ยินยอมให้มีการทำซ้ำชั่วคราวซึ่งงานนั้น โดยปริยาย (Implied license) แก่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต แม้เจ้าของลิขสิทธิ์จะไม่ได้ทำสัญญาหรือบอกกล่าวไว้โดยชัดแจ้งหรืออนุญาตให้ผู้อื่นทำซ้ำงานดังกล่าวผ่านระบบคอมพิวเตอร์ได้ และจากลักษณะของการทำงานของเครื่องสืบค้นข้อมูลผ่านโปรแกรมค้นหาดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 แล้วนั้น สามารถเปรียบเทียบ อินเทอร์เน็ตเป็นเสมือนห้องสมุดขนาดใหญ่ ที่สามารถทำการส่งข้อมูลที่ต้องการมาให้ถึงบ้านหรือที่ทำงาน ภายในไม่กี่นาทีจากแหล่งข้อมูลทั่วโลก ทำให้สามารถค้นคว้าและรับส่งข้อมูลไปมาระหว่างกันได้ เปรียบหนังสือที่จัดเก็บในห้องสมุดก็คือแฟ้มข้อมูลที่มีอยู่อย่างมากมายมหาศาล และเปรียบชั้นวางหนังสือในห้องสมุดก็คือคอมพิวเตอร์ที่เก็บแฟ้มข้อมูลต่างๆ สำหรับการจะค้นหาหนังสือให้ได้รวดเร็วจำเป็นต้องค้นจากบัตรรายการหนังสือ ซึ่งบรรณารักษ์ของห้องสมุดมีหน้าที่จัดทำ

บัตรรายการหรือมีการจัดทำเว็บไซต์ และรวบรวมข้อมูลต่างๆ ด้วยการแสดง ไฮเปอร์ลิงค์ เชื่อมต่อไปยังเว็บไซต์อื่นๆอีกมากมาย ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะที่คล้ายคลึงกันบรรณารักษ์จึงเปรียบเสมือนผู้ให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านโปรแกรมค้นหาที่อาศัยโปรแกรมอัตโนมัติเข้าไปทำการจัดเก็บสำเนาของเว็บไซต์ต่างๆ มาไว้ในฐานข้อมูล แล้วทำการสร้างเป็นดัชนีในการค้นหาและแสดงผลลัพธ์ออกมาในรูปแบบของ ไฮเปอร์ลิงค์ ดังนั้น การทำซ้ำข้อมูลที่เกิดจากกระบวนการสืบค้นข้อมูลผ่าน โปรแกรมค้นหบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการสร้าง ไฮเปอร์ลิงค์เพื่อเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์อื่นนั้น ไม่น่าจะเป็นความผิดตามกฎหมายลิขสิทธิ์ เพราะการกระทำเช่นนี้ไม่ได้เป็นการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ของเจ้าของเว็บไซต์นั้น มาไว้ในเว็บไซต์ของผู้กระทำแต่อย่างใด แต่หากมีการนำงานบางส่วนของงานอันมีลิขสิทธิ์มาใส่ไว้ในเว็บไซต์ของให้บริการสืบค้นข้อมูลโดยการทำเป็น ไฮเปอร์ลิงค์ ด้วยโดยมีการอ้างอิงแหล่งที่มาไว้ การเชื่อมโยงข้อมูลเช่นนี้อาจเปรียบเทียบกับได้กับการอ้างอิง (Reference) งานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ทำนองเดียวกันกับการอ้างอิงหนังสือในการเขียนตำรา ซึ่งถือว่าเป็นข้อยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ และเนื้อหาที่ทำสำเนามากก็เป็นการทำสำเนาเพียงบางส่วนเท่านั้นเช่นเดียวกับบรรณารักษ์ของห้องสมุดมีหน้าที่จัดทำบัตรรายการ โดยมีการทำสำเนาบางส่วนเพื่อชี้แจงรายละเอียดของหนังสือ ดังนั้นการทำเป็นไฮเปอร์ลิงค์เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลจึงไม่น่าจะถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์เช่นกัน อย่างไรก็ตาม หากการมีการนำข้อมูลอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นในปริมาณที่มากเกินไปจนสมควรมาทำเป็น ไฮเปอร์ลิงค์ก็อาจถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ได้ ตัวอย่างเช่น หากบทความที่ถูกเชื่อมโยงข้อมูลมีทั้งสิ้น 4 ย่อหน้า แต่เจ้าของเว็บไซต์ที่ให้บริการสืบค้นข้อมูลได้ทำเป็น ไฮเปอร์ลิงค์เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลได้นับบทความในย่อหน้าแรกทั้งหมดมาใส่ไว้ในเว็บเพจของตนเอง แล้วทำ ไฮเปอร์ลิงค์ให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าไปอ่านบทความทั้งหมดได้ การทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นทั้งย่อนำนั้นก็ย่อมถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ได้เช่นกัน

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งได้บัญญัติหลักการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการสื่อสาร ไว้ใน มาตรา 28 และมาตรา 36 ที่กล่าวถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือจากรัฐ ในการใช้สิทธิ และบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสาธารณชนควรได้รับเสรีภาพในการสื่อสารที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

จากการศึกษากฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศและกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศต่างๆ ดังที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 ตลอดจนการศึกษาถึงปัญหาที่เกิดจากการให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่าน

โปรแกรมค้นหาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เมื่อเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ผู้เขียนเห็นว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ควรจะได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) ควรกำหนดบทบัญญัติในเรื่องการทำซ้ำให้ชัดเจน กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ในมาตรา 4 กำหนดไว้ว่าการทำซ้ำ หมายความว่ารวมถึง คัดลอก ไม่ว่าโดยวิธีใดๆ เลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียงและภาพจากต้นฉบับ จากสำเนา หรือจากการโฆษณาในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน จากนิยามของคำว่า “ทำซ้ำ” ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอาจมีการทำซ้ำโดยวิธีการอื่นใดที่นอกเหนือจากตัวอย่างที่ปรากฏในนิยามนี้ก็ได้ แม้ตามร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการทำซ้ำชั่วคราวในมาตรา 4 ว่า “ทำซ้ำ หมายความว่ารวมถึง คัดลอก เลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียงและภาพจากต้นฉบับ จากสำเนา จากการเผยแพร่ต่อสาธารณชนหรือจากสื่อบันทึกได้ ไม่ว่าด้วยวิธีหรือรูปแบบใดๆ ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ โดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำขึ้นใหม่ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และ ไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวร” จะเห็นได้ว่ายังคงกำหนดให้การทำซ้ำชั่วคราวถือได้ว่าเป็นการทำซ้ำ แต่ได้เพิ่มบทบัญญัติยกเว้นความรับผิดสำหรับการทำซ้ำในลักษณะต่างๆ ไว้ในมาตรา 32/1 ว่า “การทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ในลักษณะดังต่อไปนี้มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

(1) อันเกิดจากกระบวนการในการส่งข้อมูลงานลิขสิทธิ์ทางระบบดิจิทัล หรือเป็นการทำให้งานลิขสิทธิ์ที่บันทึกไว้ในรูปดิจิทัลสามารถเข้าถึงได้

(2) โดยบุคคลซึ่งได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์หรือมีสิทธิตามกฎหมายให้ส่งข้อมูลงานลิขสิทธิ์ทางระบบดิจิทัล หรือเป็นการทำให้งานลิขสิทธิ์ที่บันทึกไว้ในรูปดิจิทัลสามารถเข้าถึงได้และ

(3) เป็นผลจากการทำงานตามปกติของอุปกรณ์ที่ใช้และมีการลบสำเนาที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติโดยที่ไม่สามารถเรียกสำเนางานดังกล่าวกลับคืนมาเพื่อวัตถุประสงค์อื่นได้อีก นอกจากที่ระบุไว้ในข้อ (1) และ (2)”

แม้ตามร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการทำซ้ำเพิ่มเติมไว้ในมาตรา 32/1(1) แต่ก็ยังไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น กล่าวคือ ในบทบัญญัติมาตรา 32/1(1) “อันเกิดจากกระบวนการในการส่งข้อมูลงานลิขสิทธิ์ทางระบบดิจิทัล” แสดงให้เห็นว่ากรณีที่เข้าข้อยกเว้นจะต้องเป็นการส่งข้อมูลทางระบบดิจิทัลเท่านั้น แต่ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ไม่มีการกำหนดคำจำกัดความว่าระบบดิจิทัลมีความหมายอย่างไร และในตอนท้ายของมาตรา 32/1(1) บัญญัติว่า “เป็นการทำให้งานลิขสิทธิ์ที่บันทึกไว้ในรูปดิจิทัลสามารถเข้าถึงได้” แสดงว่างานลิขสิทธิ์ดังกล่าวจะต้องมีการบันทึกไว้จึงจะเข้าข้อยกเว้นนี้ และคำว่า การเข้าถึงได้นั้น

มีความหมายว่าอย่างไร ส่วนการทำซ้ำที่เกิดขึ้นในหน่วยความจำชั่วคราวที่เกิดจากกระบวนการทางเทคนิคของระบบคอมพิวเตอร์นั้น ถือได้ว่าเข้าข่ายยกเว้นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 32/1(3)

ส่วนการทำซ้ำชั่วคราวเพื่อเรียกซ้ำในรูปแบบ Caching นั้นไม่มีบทบัญญัติยกเว้นความรับผิดไว้ จึงควรกำหนดบทบัญญัติในเรื่องการทำซ้ำชั่วคราวให้ชัดเจนว่าหมายถึง การทำสำเนาข้อมูลชั่วคราวอันเกิดจากกระบวนการโดยอัตโนมัติของระบบคอมพิวเตอร์หรือระบบเครือข่ายใดๆ ที่เกิดขึ้นโดยปกติ และการทำสำเนาข้อมูลชั่วคราวเพื่อการส่งต่อข้อมูลของระบบเครือข่าย และกำหนดให้การทำซ้ำชั่วคราวในลักษณะดังกล่าวไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

2) ควรกำหนดบทบัญญัติในเรื่องผู้ให้บริการออนไลน์ แม้ตามร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ในมาตรา 32/2 ที่บัญญัติว่า “การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น โดยผู้ให้บริการ หากผู้ให้บริการไม่ได้เป็นผู้ควบคุม ริเริ่ม หรือสั่งการให้มีการกระทำดังกล่าว มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ผู้ให้บริการ หมายความว่า

(1) ผู้ให้บริการส่งผ่าน หรือเชื่อมต่อข้อมูลเพื่อการสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล ระหว่างจุดที่กำหนดโดยผู้ใช้งาน โดยมีได้เปลี่ยนแปลงเนื้อหาของข้อมูลที่ได้รับหรือส่ง

(2) ผู้ให้บริการแก่บุคคลทั่วไปในการเข้าสู่อินเทอร์เน็ต หรือผู้อำนวยความสะดวกโดยประการอื่นในการเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ต”

หากพิจารณาคำว่า “ผู้ให้บริการ” ตามความหมายของร่างพระราชบัญญัตินี้ ผู้เขียนเห็นว่าความหมายของผู้ให้บริการยังไม่ชัดเจนว่าหมายถึงผู้ให้บริการในลักษณะใด กล่าวคือ ในมาตรา 32/2 (1) ที่ใช้คำว่า “เพื่อการสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล” แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้บริการที่จะอยู่ในความหมายนี้จะต้องให้บริการผ่านระบบดิจิทัลเท่านั้น แต่ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฉบับนี้ยังได้ให้คำจำกัดความคำว่าระบบดิจิทัลที่ชัดเจน ประการต่อมาในมาตรา 32/2 (2) ที่ใช้คำว่า “ผู้ให้บริการแก่บุคคลทั่วไปในการเข้าสู่อินเทอร์เน็ต หรือผู้อำนวยความสะดวกโดยประการอื่นในการเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ต” แสดงให้เห็นว่าผู้ให้บริการจะต้องเป็นการให้บริการในการเข้าสู่ระบบเครือข่ายที่เป็นเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเท่านั้น ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงแล้วระบบเครือข่ายนั้นไม่ได้มีเพียงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแต่เพียงอย่างเดียว ระบบเครือข่ายอาจจะเป็นระบบเครือข่ายเฉพาะกลุ่มโดยไม่ผ่านการสื่อสารที่เรียกว่าอินเทอร์เน็ตก็ได้ หากเป็นการให้บริการในลักษณะดังกล่าว ผู้ให้บริการก็จะไม่อยู่ในความหมายของคำว่าผู้ให้บริการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ จึงควรกำหนดบทบัญญัติในเรื่องผู้ให้บริการออนไลน์ กำหนดความหมายของผู้ให้บริการว่าหมายถึง ผู้ให้บริการประเภทให้บริการเข้าสู่เครือข่าย ผู้ให้บริการประเภทการรับจัดเก็บข้อมูล และผู้ให้บริการประเภทให้บริการเนื้อหาข้อมูล และกำหนดให้การทำซ้ำชั่วคราวเพื่อเรียกซ้ำในรูปแบบ Caching โดยถือว่าการกระทำของผู้ให้บริการเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม (Fair Use) ไม่เป็นความผิด ถ้าผู้

ให้บริการมีการทำให้ข้อมูลทันสมัยอยู่เสมอตามระยะเวลาที่สมควรหรือตามที่เจ้าของลิขสิทธิ์แจ้งในข้อมูล พร้อมทั้งกำหนดหน้าที่ของผู้ให้บริการว่ามีหน้าที่ต้องควบคุมดูแลเครือข่ายที่ตนให้บริการมิให้มีการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น และต้องดำเนินการเอาออกไป หรือกระทำการใดๆ เพื่อไม่ให้ผู้ใดเข้าถึงข้อมูลที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์นั้นๆ ได้ ตามที่มีการแจ้งถึงการละเมิดลิขสิทธิ์

ผู้เขียนเห็นว่าหากประเทศไทยได้ปรับปรุงพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ในประเด็นดังกล่าวข้างต้นและพัฒนากฎหมายลิขสิทธิ์ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน จะช่วยลดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยลดการฟ้องร้องคดีระหว่างผู้ให้บริการสืบค้นข้อมูลกับเจ้าของลิขสิทธิ์ในผลของการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์โดยผู้ให้บริการสืบค้นข้อมูล และเป็นการสร้างความชัดเจนให้แก่ผู้ให้บริการสืบค้นข้อมูล ช่วยขจัดความรับผิดชอบของผู้ให้บริการสืบค้นข้อมูลบางอย่างที่ไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านโปรแกรมค้นหาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อการพัฒนาความสามารถในการสืบค้นข้อมูลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ได้รับข้อมูลด้านความรู้ สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้การพิจารณาคดีแต่ละคดีง่ายขึ้น เนื่องจากว่าทุกอย่างมีความชัดเจนแล้วว่าแบบไหนผิดแบบไหนถูก ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีคำพิพากษาในเรื่องนี้ จึงยังไม่มี ความชัดเจนว่าจริงๆ แล้ว ผู้ให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านโปรแกรมค้นหา มีความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่ เพียงใด จึงควรที่จะมีการวิเคราะห์ในปัญหาเรื่องนี้กันอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นคำจำกัดความของโปรแกรมค้นหาหรือความรับผิดชอบของผู้ให้บริการสืบค้นข้อมูลตลอดจนข้อจำกัดความรับผิดชอบของผู้ให้บริการว่ามีขอบเขตแค่ไหน เพราะหากไม่มีความชัดเจนในเรื่องนี้ อาจส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลความรู้ต่างๆ นอกจากนี้ฐานข้อมูลจะถูกผูกขาดและถูกกำหนดราคาค่าตอบแทนการใช้ข้อมูล ทำให้การเข้าถึงข้อมูลจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่าย ค่าตอบแทนให้แก่ผู้เจ้าของลิขสิทธิ์ เท่ากับเป็นการเพิ่มต้นทุนการศึกษาวิจัย และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลความรู้ สำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเสรีจะไม่อาจกระทำได้อีกต่อไป ในปัจจุบันการสืบค้นข้อมูลผ่านโปรแกรมค้นหาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตถือเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นส่วนสำคัญในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการพัฒนาประเทศยังต้องอาศัยการเข้าถึงข้อมูลความรู้จากฐานข้อมูลต่างๆ จึงควรที่จะมีบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านโปรแกรมค้นหาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการปรับปรุงพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ในประเด็นดังกล่าวจะทำให้กฎหมายลิขสิทธิ์ไทยมีความทันสมัยสามารถนำไปบังคับใช้ได้ในปัจจุบันและอนาคต และเป็นไปตามมาตรฐานสากล ทั้งนี้ยังอยู่บนหลักการที่ต้องการรักษาสิทธิของสาธารณชนให้สามารถเข้าถึงงานลิขสิทธิ์ต่างๆ ได้อย่าง

เหมาะสม โดยไม่ทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับความเสียหาย เพื่อให้เกิดการพัฒนาความคิดอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

